

ใบความรู้ เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของคนสมัยอยุธยาและธนบุรี
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ภูมิใจในท้องถิ่น
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของคนสมัยอยุธยาและธนบุรี
รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๑๔๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

อาณาจักรอยุธยา

การตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของคนสมัยอยุธยา

กรุงศรีอยุธยาเป็นเกาะซึ่งมีแม่น้ำสามสายล้อมรอบ ได้แก่ แม่น้ำป่าสักทางทิศตะวันออก, แม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันตกและทิศใต้ และแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ เดิมทีบริเวณนี้ไม่ได้มีสภาพเป็นเกาะ แต่สมเด็จพระเจ้าอู่ทองทรงดำริให้ขุดคูเชื่อมแม่น้ำทั้งสามสาย เพื่อให้เป็นปราการธรรมชาติป้องกันข้าศึก ที่ตั้งกรุงศรีอยุธยาอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไม่ห่างจากอ่าวไทยมากนัก ทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้ากับชาวต่างประเทศ และอาจถือว่าเป็น "เมืองท่าตอนใน" เนื่องจากเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค แม้ว่าตัวเมืองจะไม่ติดทะเลก็ตามบางครั้งมีผู้เรียกกรุงศรีอยุธยาว่า "เวนิสแห่งตะวันออก" กรุงศรีอยุธยาประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลักคือ ไทยสยาม ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได ซึ่งบรรพบุรุษของไทยสยาม

กรุงศรีอยุธยาเป็นอาณาจักรของชนชาติไทยในอดีตตั้งแต่ พ.ศ. ๑๘๙๓-๒๓๑๐ กรุงศรีอยุธยาเป็นอาณาจักรซึ่งมีความเจริญรุ่งเรือง จนอาจถือได้ว่าเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองมั่งคั่งที่สุดในภูมิภาคสุวรรณภูมิ อีกทั้งยังเป็นอาณาจักรที่มีความสัมพันธ์ทางการค้ากับหลายชาติ จนถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการค้าในระดับนานาชาติ เช่น จีน เวียดนาม อินเดีย ญี่ปุ่น เปอร์เซีย อิหร่าน และอาหรับ รวมทั้งชาติตะวันตก เช่น โปรตุเกส สเปน ดัตช์ และฝรั่งเศส ได้เดินทางติดต่อค้าขายและเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางการทูต

อาชีพหลักของชาวอยุธยา คือเกษตรกรรม ชาวนาปลูกข้าวเพื่อการบริโภคของตนเองและเพื่อจำหน่าย การปลูกข้าวนั้นมีเพื่อตลาดภายในประเทศเป็นหลัก การส่งออกข้าวถูกห้ามเมื่อเกิดทุพภิกขภัยหรือสงคราม โดยปกติข้าวถูกแลกเปลี่ยนกับสินค้าฟุ่มเฟือยและอาวุธยุทโธปกรณ์จากชาวตะวันตก พ่อค้ายุโรปขายสินค้าของตน เช่น ไรเฟิลและปืนใหญ่ เป็นหลัก กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจากป่าในแผ่นดิน เช่น ไม้สะพาน หนังกวางและข้าว

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เช่น วัดไชยวัฒนาราม ได้รับอิทธิพลจากเขมร พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมเปอร์เซีย ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง เป็นหลักฐานแสดงถึงความเชื่อและวิถีชีวิตของคนไทย

แหล่งข้อมูล/อ้างอิง

<https://th.wikipedia.org/wiki>

วัดไชยวัฒนาราม

จิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา

อาณาจักรธนบุรี

การตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของคนสมัยธนบุรี

เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ อาณาจักรอยุธยาสูญเสียเอกราช ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า พระยาตากนํากำลังที่รวบรวมประมาณ ๕,๐๐๐ คน หนีเมืองอยุธยาคืนจากพม่าแล้วจึงสถาปนาตนเองขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ และทรงสร้างเมืองหลวงใหม่ คือ กรุงธนบุรี

อาณาจักรธนบุรี เป็นอาณาจักรที่มีระยะเวลาสั้นที่สุดของไทย คือระหว่าง พ.ศ. ๒๓๑๐ – ๒๓๒๕ ระยะเวลา ๑๕ ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครองเพียงพระองค์เดียว คือ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี กรุงธนบุรีตั้งอยู่ทางตอนใต้ของกรุงศรีอยุธยา บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ใกล้ทะเลติดต่อกับอ่าวไทย ทำให้สามารถติดต่อกับต่างชาติได้สะดวก

ช่วงต้นรัชกาล สภาพบ้านเมืองเสียหายจากการทำสงครามอย่างหนัก เกิดทุพภิกขภัยครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย เนื่องจากขาดการทำนาคานาน ราคาข้าวในอาณาจักรสูงเกือบตลอดรัชกาล ก่อนจะค่อย ๆ ลดลงในตอนปลายรัชกาล สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงสละทรัพย์ส่วนพระองค์ซื้อข้าวมาให้แก่ราษฎรทั้งหลาย ช่วยคนได้หลายหมื่น ทั้งยังกระตุ้นให้ชาวบ้านทั้งหลายเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงด้วย

นอกจากนี้ พระองค์ยังได้ทรงทำนุบำรุงการค้าขายทางเรือกับต่างชาติ เนื่องจากไม่อาจพึ่งรายได้จากภาษีอากรจากผู้คนที่ยังคงตั้งตัวไม่ได้ อีกทั้งการส่งเสริมการค้าขายสินค้าพื้นเมืองยังเป็นการสร้างงานให้กับชาวบ้าน โดยพระองค์ได้ทรงพยายามผูกไมตรีกับจีนเพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์ทางการค้ามากยิ่งขึ้นกรุงธนบุรีได้กลายมาเป็นเมืองท่าที่สำคัญที่สุดของไทย แทนกรุงศรีอยุธยาเดิมที่ถูกเผาทำลายไป มีภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้อต่อเกษตรกรรม

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี สมุดภาพไตรภูมิ พระราชวังเดิม ป้อมวิไชยเยนทร์ วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร

แหล่งข้อมูล/อ้างอิง

<https://th.wikipedia.org/wiki>

วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร

